Časopis pro pěstování matematiky

Další zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 87 (1962), No. 2, 252--256

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/117421

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1962

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://project.dml.cz

23. Probability measures in infinite Cartesian products. Illinois Journal of Mathematics, *4* (1960), str. 210—220.
24. Random fixed point approximation by differentiable trajectories. (Společně s *O. Hanšem.*) Transactions of the Second Prague Conference on Information Theory, Statistical Decision Functions and Random Processes, 1960, str. 203—214.
25. Random Metric Spaces. Transactions of the Second Prague Conference on Information Theory, Statistical Decision Functions and Random Processes, 1960, str. 627—638.
26. Statistical estimation of provability in Boolean logic. Transactions of the Second Prague Conference on Information Theory, Statistical Decision Functions and Random Processes 1960, str. 609—626.
27. Condition nécessaire et suffisante assurant le prolongement d'une mesure de probabilité dans l'espace produit. Comptes rendus de l'Academie des Sciences de Paris (v tisku).
28. Information contained in concrete examples of deductive theories. Proceedings of the International Colloquium on Statistics, Tokyo, 1960 (v tisku).
29. Statistical estimation of semantic provability. Proceedings of the Fourth Berkeley Symposium on Statistics and Probability, 1960 (v tisku).
30. Jak je třeba budovat teorii automatického řízení na statistickém základě. Aplikace matematiky (v tisku).
31. O realisaci jistého stacionárního procesu v prostoru spojitých funkcí. Společně s *A. Perezem* (v tisku).
32. Pravděpodobnostní metody v radiotechnice (v tisku).

B. *Články popularisační a příležitostné*

1. Problémy kybernetiky. Společně s *Š. Figarem* a *V. Rumlem*. Nová mysl, roč. 1957, č. 5, str. 448—463.
2. Základní pojmy teorie informace. Materiály z celostátní konference o kybernetice, konané v r. 1957 v Praze, II. část, str. 14—19.
3. Zpráva o konferenci o teorii informace, statistických rozhodovacích funkcích a náhodných procesech konané v listopadu 1956 v Liblicích. Věstník ČSAV, roč. 1957.
4. Návštěva hostů z ciziny na konferenci o teorii informace, statistických rozhodovacích funkcích a náhodných procesech. Časopis pro pěstování matematiky, *82* (1957), str. 254.
5. Poznáme a ovládneme proces myšlení. Kultura *58*, č. 18 (1958), str. 5.
6. O kybernetice. Sborník Nová technika.
7. Druhá pražská konference o teorii informace, statistických rozhodovacích funkcích a náhodných procesech v Liblicích. Věstník ČSAV, 1959, str. 530—531.
8. Kybernetika a její využití v automatisaci. Rudé právo 22. XI. 1959.
9. Principy kybernetiky. Ročenka XX. století, str. 69—77.
10. Věda a život. Květy, *11* (1961), č. 17, str. 7.
11. Proč jsem komunista. Kultura 1961, č. 19, str. 3.

OSMDESÁT LET PROFESORA W. SIERPIŃSKÉHO

Dne 14. března 1962 se dožil osmdesáti let přední polský matematik, vicepresident Polské akademie věd, profesor dr. WACŁAW SIERPIŃSKI, profesor varšavské university. Od roku 1906, kdy vyšla první Sierpińského vědecká práce, vytvořil jubilant dílo, které obdivují matematikové celého světa. Napsal asi 600 původních vědeckých pojednání z teorie čísel, teorie množin atd. Je autorem řady monografií, je zakladatelem známého matematického časopisu „Fundamenta Mathematicae", jehož vedoucím redaktorem byl přes 30 let. Velké zásluhy si získal i při výchově mladých matematických talentů. Profesor Sierpiński dostal za svou práci celou řadu vysokých vědeckých

vyznamenání a státních i mezinárodních poct. Je čestným doktorem mnoha universit, mezi nimi i Karlovy university v Praze, je členem mnoha zahraničních akademií a vědeckých společností a laureátem mnoha vědeckých cen.

Českoslovenští matematikové blahopřejí letošnímu jubilantu k 80. narozeninám také proto, že jej Československá akademie věd počítá od r. 1960 mezi své zahraniční členy. Přejeme profesorovi Sierpińskému pevné zdraví a mnoho dalších úspěchů v práci.

Jiří Sedláček, Praha

NÁVŠTĚVY ZAHRANIČNÍCH MATEMATIKŮ V ČSSR

Ve dnech 18. až 24. září 1961 pobývali v Československu jako hosté Slovenské akademie věd profesor PAUL DUBREIL a profesorka M. L. DUBREIL-JACOTINOVÁ, oba dva profesoři matematiky na Faculté des sciences v Paříži. Profesor Dubreil měl v Československu tyto přednášky:

dne 19. září v Praze: „Idéaux de polynomes et fonction de Hilbert",

dne 21. září v Brně: „Automorphismes intérieurs d'un demi-groupe",

dne 22. září v Bratislavě: „Demigroupes d'endomorphismes".

Paní Dubreil-Jacotinová přednášela dne 22. září v Bratislavě: „Sur quelques relations nouvelles dans la théorie des treillis".

Všechny tyto přednášky byly nejen po obsahové stránce velmi pěkné, nýbrž byly i prosloveny skvělou formou. Oba vědci měli kromě přednášek ještě řadu podnětných konzultací.

Vl. Kořínek, Praha

*

V říjnu 1961 přijel do Prahy na pozvání ČSAV vědecký pracovník Rumunské akademie věd soudruh MIRCEA PREDELEANU, který pracuje v oddělení mechaniky Matematického ústavu Rumunské akademie věd v Bukurešti a zabývá se především rheologií.

Během svého osminedělního pobytu v Československu se zajímal o experimentální a také o teoretické výsledky, dosažené u nás při studiu tečení a relaxace kovů i jiných materiálů. Za tím účelem konsultoval s pracovníky Matematického ústavu ČSAV, Ústavu teoretické a aplikované mechaniky ČSAV, Státního výzkumného ústavu tepelné techniky, Státního výzkumného ústavu materiálu a technologie a Výzkumného ústavu hutnictví železa. Navštívil také Modřanské strojírny v Praze, Výzkumný a zkušební ústav Závodů V. I. Lenina v Plzni, Výzkumný ústav Vítkovických železáren Kl. Gottwalda v Ostravě, Výzkumný ústav stavebnictví v Brně a Ústav architektury SAV v Bratislavě.

Soudruh Mircea Predeleanu se živě zajímal o naše politické otázky, navštívil řadu kulturních podniků, seznámil se s památkami Prahy, Kutné Hory, Brna, Bratislavy a za svého pobytu na Slovensku navštívil Vysoké Tatry.

Jindřich Nečas, Praha

*

Ve dnech 18. října až 1. listopadu 1961 navštívil Prahu Mgr. JACEK KUDREWICZ, pracovník Ústavu pro výzkum kmitů Polské akademie věd. Za svého pobytu v Praze měl Mgr J. Kudrewicz několik rozhovorů s pracovníky Matematického ústavu, Ústavu teorie informací a Ústavu radiotechniky a elektroniky ČSAV. V MÚ ČSAV měl též krátký referát o použití metod funkcionální analysy ke zkoumání stability soustav nelineárních diferenciálních rovnic.

*

Koncem října a začátkem listopadu 1961 navštívil Československo profesor HANS SCHUBERT z university v Halle (Saale). Besedoval v Praze i v Bratislavě s našimi pracovníky zabývajícími se diferenciálními rovnicemi a aplikacemi matematiky. V matematické obci pražské přednášel

„O studiu proudění podzvukových rychlostí metodou hodografu" a v Matematickém ústavě ČSAV proslovil přednášku „O okrajovém problému teorie potenciálu pro oboustranně neohraničený kruhový válec". Návštěva milého hosta z NDR přispěla k navázání a utužení styků našich pracovníků s matematiky NDR.

*

Ve dnech 5. až 11. prosince 1961 byl hostem Matematicko-fysikální fakulty Karlovy university dr. UDO PIRL, profesor Humboldtovy university v Berlíně. Dne 8. prosince konal na fakultě přednášku s názvem „Über einen Starrheitssatz für Gebiete von Geschlecht 1". Profesor Pirl byl ve styku hlavně s těmi pražskými matematiky, kteří se zabývají teorií konformního zobrazení, a v rozhovorech s nimi vyložil podrobněji některé své výsledky.

Redakce

PROFESOR A. M. DLIN NÁVŠTĚVOU V ČSSR

ALEXANDER MICHAJLOVIČ DLIN přijel 6. prosince 1961 do Prahy jako expert sovětské vládní delegace, která podepisovala protokol o dvoustranné vědecko-technické spolupráci mezi ČSSR a SSSR. Prof. Dlin, doktor fysikálně-matematických věd, je profesorem centrálního technického institutu pro dálkové studium v Moskvě, vedoucím katedry aplikované matematiky a výpočtové techniky téže vysoké školy, ředitelem Centrální laboratoře matematické statistiky a výpočtové techniky Moskevské ekonomické oblasti, předsedou státní komise pro aplikaci matematických metod a matematických strojů v průmyslu.

První den svého pobytu (7. 12.) byl hostem *Výzkumného ústavu hutnictví železa* (VÚHŽ), kde byly diskutovány otázky matematických metod a matematických strojů při rozboru, kontrole a řízení hutní výroby. Profesor Dlin se seznámil s činností Výzkumného výpočetního střediska tohoto ústavu i s perspektivami jeho dalšího rozvoje. Byly pak hlavně diskutovány metody programování na matematických strojích pro základní statistické metody v rozboru a řízení výrobních procesů (korelační a regresní analysa, lineární programování, simulace, analysa rozptylu, Boxovy metody).

Druhý den navštívil prof. Dlin *Technicko-ekonomický ústav chemického průmyslu.* Seznámil se zde s činností výpočtového střediska a také zde byly hlavním předmětem diskusí otázky programování na počítači Ural pro základní statistické metody rozboru a řízení chemických procesů. Následujícího dne se ve *Spojených ocelárnách Kladno* seznámil náš host s činností oddělení matematické statistiky a výpočetní stanice. Při pondělní návštěvě ve *Státním výzkumném ústavu tepelné techniky* si prohlédl prof. Dlin především oddělení matematické statistiky, kde byla diskuse zaměřena hlavně na otázky automatisace statistických kontrolních metod, a po té navštívil *Výzkumné výpočetní středisko kancelářských strojů, n. p.*, kde se seznámil s řešením konkrétních úloh v oblasti vědecko-technických výpočtů na počítači Elliot 803. Odpoledne uspořádal Krajský výbor ČSVTS (*Československá vědecko-technická společnost*) — Praha, odborná skupina pro matematickou statistiku společně s VÚHŽ a nakladatelstvím SNTL přednášku prof. Dlina „O zkušenostech s použitím matematických metod a matematických strojů v průmyslu moskevské ekonomické oblasti". Přednášky se zúčastnilo přibližně 150 odborníků výzkumných ústavů, vysokých škol, centrálních úřadů a závodů. Přednáška měla velký ohlas a úryvky byly vysílány Československou televisí.

V úterý byl prof. Dlin hostem *katedry matematické statistiky* matematicko-fysikální fakulty KU, kde byly odpoledne probírány problémy optimálního využití informace obsažené v malých výběrech. Pak navštívil *Centrum numerické matematiky* téže fakulty KU, kde se podrobně seznámil s počítacím strojem LGP-30 i v provozu. Odpoledne uspořádal Matematický ústav ČSAV, Katedra matematické statistiky a Jednota československých matematiků a fysiků přednášku prof. Dlina „O některých otázkách statistické kontroly jakosti a rozboru výrobních procesů".

V přednášce se prof. Dlin zabýval třemi typy úloh: především zpracováním statistických dat za účelem pořízení podkladů pro aplikaci lineárního programování, pak statistickou regulací výrobních podmínek a konečně statistickou přejímací kontrolou. Diskuse pak se týkala hlavně testu hypotézy o střední hodnotě normálního rozdělení na základě „zpřísněných tolerančních mezí" a automatu na regulaci výrobních podmínek, založeného na tomto testu.

Jaroslav Janko, Praha

ZPRÁVA Z VĚDECKÉ KONFERENCE VYSOKÉHO UČENÍ TECHNICKÉHO V BRNĚ

Ve dnech 23. až 24. 11. 1961 konala se v Brně vědecká konference Vysokého učení technického na počest 40. výročí založení KSČ. V matematické sekci zúčastnilo se konference 64 zájemců, z toho 24 z pracovišť mimobrněnských. Byly předneseny tyto referáty:

1. *Jiří Klapka* (VUT Praha), Geometrické práce brněnských autorů 1945—1961. — 2. *Alois Urban* (ČVUT Praha), O ekvivalenci jistých geometrických objektů třídy r. — 3. *Michal Harant* (VŠD Žilina), Zobrazovací metody v E_n. — 3. *Bohumil Cenkl* (KU Praha), Nelineární konexe. — 5. *František Harant* (ČVUT Praha), O kolineačních plochách. — 6. *Miloš Zlámal* (VUT Brno), Singulární perturbační problémy parciálních diferenciálních rovnic. — 7. *Rudolf Piska* (VUT Brno), K metrickým vlastnostem W-kongruencí. — 8. *Josef Brejcha* (VUT Brno), O kongruenci kanonických přímek. — 9. *Ludvík Frank* (VUT Brno), K teorii numerického sčítání nekonečných řad. — 10. *Josef Vala* (VUT Brno), O R-systémech na přímkových plochách. — 11. *Oto Obůrka* (VUT Brno), Zobecněné Kautného plochy. — 12. *Václav Havel* (VUT Brno), Indukované konexe na fibrovaných podprostorech. — 13. *Jiří Vaněk* (VUT Brno), Speciální osnova přímek vytvořených dvěma rotujícími rovinami. — 14. *Karel Opluštil* (VUT Brno), K teorii Lebesgueova integrálu. — 15. *Václav Kudláček* (VUT Brno), Subdirektní součty svazově uspořádaných okruhů. — 16. *Vítězslav Novák* (VUT Brno), O jednom problému I. Hiraguchiho. — 17. *Oldřich Kowalski* (VUT Brno), Multiplikativní teorie ideálů. — 18. *Robert Karpe* (VUT Brno), a) Některé aplikace teorie grafů. b) Výpočet n-té derivace funkce $e^{\varphi(x)}$. — 19. *Ivo Rosenberg* (VUT Brno), a) Součty Legendreových symbolů. b) K minimalisaci booleovských algeber. — 20. *František Fiala* (VUT Brno), Kontaktní schémata.

Většina témat bude publikována v matematickém tisku. Rozvoj odborné činnosti na katedrách matematiky VUT v Brně, který se projevil množstvím referátů i zájmem o konferenci, je výsledkem neúnavné práce a péče profesora Jiřího Klapky. Na konferenci byla navázána spolupráce v řadě oborů a získáni noví zájemci o brněnské semináře z diferenciální geometrie.

Václav Havel, Brno

ZPRÁVA O STUDIJNÍM POBYTU VE ŠVÉDSKU

Ve dnech 19. 9. až 28. 10. 1961 jsem dlel na studijním pobytu ve Švédsku, z toho 30 dní ve Stockholmu, 10 dní v Lundu. Hovořil jsem s řadou švédských matematických statistiků i pracovníků z jiných odvětví a všemi jsem byl přijat velice přátelsky.

Ve Stockholmu jsem pracoval hlavně v Ústavu pro pojistnou matematiku a matematickou statistiku. Vedoucí ústavu prof. U. Grenander se zabývá nyní mírami v grupách a semigrupách. Kromě jiných dalších ústavů jsem navštívil též doc. T. Daleniuse ve Statistickém ústavu, jehož zájem se rozštěpil mezi teorii výběru, operační výzkum a metody Monte Carlo. Ve Stockholmu jsem přednášel o integrálních representacích pravděpodobností přechodu Markovových řetězců.

Jediným matematickým statistikem v Lundu je doc. G. Blom, pracující v Matematickém ústavu tamější university a zabývající se ponejvíce aplikacemi, zvláště průmyslovými. V tomto ústavu jsem byl hostem za svého pobytu v Lundu a měl jsem zde přednášku o jednom zobecnění Studentova testu; dále jsem též navštívil Statistický ústav.

Zdá se, že tradiční zájem švédských matematických statistiků o stacionární procesy poněkud polevil. Mnoho pracovníků se nyní orientuje na operační výzkum, teorii front a skladování a pracují na různých zajímavých aplikacích.

Zbyněk Šidák, Praha

ZPRÁVA O POBYTU M. KATĚTOVA V SSSR

Ve dnech 28. listopadu až 13. prosince 1961 byl MIROSLAV KATĚTOV, profesor matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university na přednáškovém zájezdu v Moskvě. Přednášel ve schůzi Moskevské matematické společnosti a měl na Moskevské státní universitě referáty v topologickém semináři a v semináři, vedeném I. M. GELFANDEM. Zúčastnil se dalších seminářů a měl s moskevskými matematiky četné rozhovory jak o konkrétních matematických otákách tak i o možnostech další vědecké spolupráce.

Miroslav Katětov, Praha

PŘEDNÁŠKY A DISKUSE POŘÁDANÉ JČMF, MATEMATICKÝM ÚSTAVEM ČSAV A MATEMATICKO-FYSIKÁLNÍ FAKULTOU KU V PRAZE

23. 10. 1961: *Miroslav Fiedler*, O inversi jistého speciálního typu matic.
30. 10. 1961: *Hans Schubert* (Halle), Ermittlung der Unterschallströmungen mit Hilfe der Hodographenmethode.
13. 11. 1961: *Ladislav Kosmák*, O aproximaci konvexních funkcí.
20. 11. 1961: *Ladislav Truksa*, B. Hostinského činnost v teorii pravděpodobnosti se zaměřením na fysiku.
22. 11. 1961: a) *Josef Kvasnica*, Rozdělení elektrického náboje uvnitř nukleonu;
b) *Čestmír Muzikář*, Resonanční rozptyl záření gamma na jádrech atomů v krystalech.
27. 11. 1961: *Vlastimil Pták*, Kritické exponenty a spektrální poloměr matic.
4. 12. 1961: *Evžen Kindler*, Použití jazyka Algol 60 pro matematické programování.
8. 12. 1961: *Udo Pirl* (Berlín), Über einen Starrheitssatz für Gebiete vom Geschlecht 1.
11. 12. 1961: *Evžen Kindler*, Automatické překládání z jazyka Algol 60.
12. 12. 1961: *A. U. Dlin* (Moskva), Některé otázky statistické kontroly jakosti a rozboru výrobních procesů.

Redakce

VYZNAMENÁNÍ „ZA ZÁSLUHY O VÝSTAVBU"

U příležitosti Dne učitelů propůjčil dne 28. března 1962 president Československé socialistické republiky soudruhu RUDOLFU ZELINKOVI, zástupci ředitele Matematického ústavu ČSAV, státní vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu". S. Rudolf Zelinka je znám obětavou a soustavnou prací pro zkvalitnění vyučování matematice na našich středních školách a zvláště svými zásluhami o Matematickou olympiádu. Soudruhu Zelinkovi srdečně blahopřejeme k tomuto vysokému vyznamenání a do další záslužné práce mu přejeme hodně zdraví a úspěchů.

Redakce